

Kiertotalouden työkirja ja työpajamalli kunnille - Circwaste-hanke

Hannele Tiitto
Pirkanmaan liitto

LIFE15 IPE/FI/004

materiaalitkiertoon.fi

26.4.2021

1

SIVISTYSTOIMI

Materiaalien
hyödyntäminen
askartelumateriaaleina

RUOKAPALVELUT

Ruokahävikin
vähentäminen
Biojätteen seuranta
-Ylijäämäruoan jakelu

KONSERNIHALLINTO

Onko työntekijöillä kykyä,
osaamista ja lupa edistää
kiertotaloutta?

Miten kunnan strategiassa on huomioitu
kiertotalous ja resurssiviisaus?

KUNNAN YHTIÖT

Ttavoitteisiin kirjaus
kiertotalous- ja
resurssiviisaustavoitteita?
Yhtiön toiminta tukemaan
kunnan resurssiviisasta
toimintaa

TEKNINEN OSASTO

KAAVOITUS

Kaavaratkaisujen
ympäristövaikutusten
arviointi ja laskeminen

Maa-aineslaskelmat

Jakamis- ja
palvelutalouden
huomioiminen

RAKENTAMINEN JA INFRA

Maa-ainesten
kierrättäminen

Kierrätys-
materiaalien
käyttäminen

KIINTEISTÖPALVELUT

Tilojen käyttöasteen
nostaminen

Tyhjät tilat käyttöön

Tilojen
monikäyttöisyys ja
joustavuus

VIHERYKSIKKÖ

Luonnon
monimuotoisuus.
Muokataan
mahdollisimman
vähän

TYÖLLISYYPALVELUT

Kalusteiden ja
materiaalien kunnostus
ja kierrätys

JÄTEYHTIÖ

Nykytila ja
seurantatieto
kunnan jätemääristä

JÄTEVEDENPUHDISTAMO

Lietteiden
hyötykäyttö

VESILAITOS

Kompostivessat
viemäriverkoston
ulkopuolelle

Vesivuotojen
hallinta

Tekninen toimi - tyhjien tilojen käyttönotto

Työkirja sisältää:

- Taustatietoa
- Muistilista tilojen käyttöönottoon
- Esimerkkejä
- Unelmaharjoitus

COUNCIL OF
TAMPERE REGION

Taustatietoa

Startup-/toimistotil

● Renting out

Camelot Europe

Large Conference

● Renting out

Pedro Aibeo

Oma Huone Herttoniemessä * Own

room in Herttoniemi ● Renting out

€60

Taitavasti toteutettuna tyhjen tilojen käyttöönotto tarjoaa kasvualustan monenlaiselle yrittäjyydelle, kaupunkikulttuurille ja luovuudelle. Samalla voidaan luoda polkuja työllistymiseen tai uuden ammatin hankkimiseen.

Esim. Yhteisöllisten työtilojen verkosto Mushrooming (Facebookissa kaupunkiseutukohtaiset ryhmät, kuten Mushrooming Tampere, sekä alusta www.mushrooming.fi) Kunta voi tarjota palvelun kautta monen kuntoisia tyhjiä tiloja vuokralle sekä lisätä kuntalaisten tietoisuutta verkostosta, jonka avulla voi perustaa yhteisöllisen työtilan. Ihmiset hakeutuvat yhteisöllisiin työtiloihin yrittämisen alkuvaiheessa. Niissä kehkeytyy uusia elinkeinon hankkimisen muotoja.

Muistilista tilojen käyttöönottoon

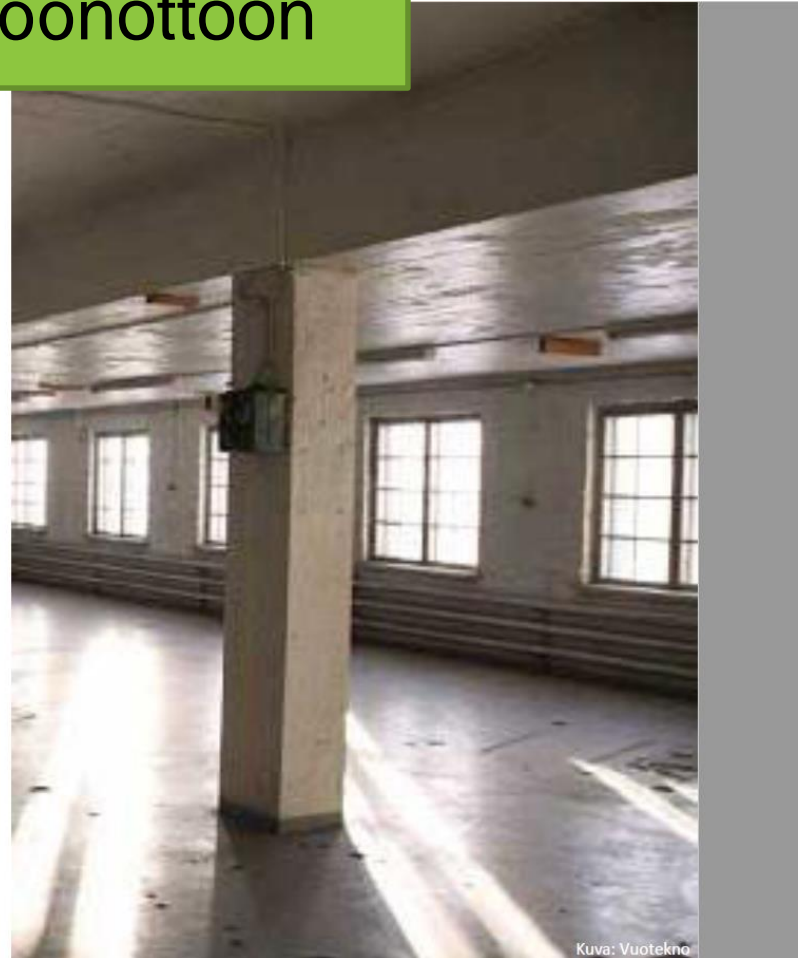
Alkaa kartoituksella

Mitä tiloja on tyhjillään?

Mitä tiloja on vaarassa jäädä tyhjilleen?

Minkä tilojen käyttöastetta voitaisiin lisätä?

Rohkeasti myös sellaiset tilat tarjolle,
joita ei uskoisi kenenkään tahtovan:
sijainti (kiinteistössä, kunnassa), koko,
vapaana olon aika, kunto

Kuva: Vuotekno

Esimerkkejä

Kuva: Markku Rintala

Esim. Nokian Tehdas 108

Mitä syntyy, kun yhdistetään unohdetut rakennukset ja unohdetut nuoret: kahdeksan vuoden aikana lähes nollabudjetilla lämmittämättömästä rakennuksesta monipuolinen kulttuurin ja uuden työn keskus. Tästä on kehitetty Tehdas 108-toimintamalli, johon kuuluu mm. ammatillista vertaisvalmennusta ja Luovan keskuksen synnyttämisen askeleet.

<https://tehdas108.fi/>

Unelmaharjoitus

Unelma harjoitus XXX tilan käyttöönotto 15-30 min

- *Kuvittelimme että XXX tilan voisi vapauttaa laajaan käyttöön. Mitä kaikkea tiloihin voisi syntyä? Keitä kaikkia mielenkiintoiset tilat voisivat houkuttaa toimintaan?*

Kuka?

- *Työpajalaiset miettivät keitä kaikki voidaan aktivoida mukaan ja/tai tehdä yhteistyötä*
- *Usein tunnistetaan uusia ja yllättäviä tahoja ja yhteyksiä. Esim. eläkeläisten ja nuorten yhteistyö. Taiteilijoiden ja yrittäjien yhteistyö.*

Mitä?

- *Mitä kaikkea tiloissa voitaisiin tehdä, tai mihin suuntaan tiloja kehittää. Tässä ei tarvitse huomioida realiteetteja kuten lainsäädäntöä tai turvallisuutta. Tarkoitus on tuulettaa ajatuksia.*
- *Yleensä ajatellaan juhlia ja isoja yleisötapahtumia/juhlia, harrastustoimintaan tiloja, aloittelevaan yritystoimintaa liittyviä toimintoja*

Ketkä kaikki otetaan mukaan suunnitteluun?

- *Millaisia tahoja omasta kunnasta löytyy? Entä onko tilaisuus niin houkutteleva että myös kauempaakin saadaan toimijoita mukaan tekemään ja suunnittelemaan*

Kunta kiertotalouden mahdollistajana

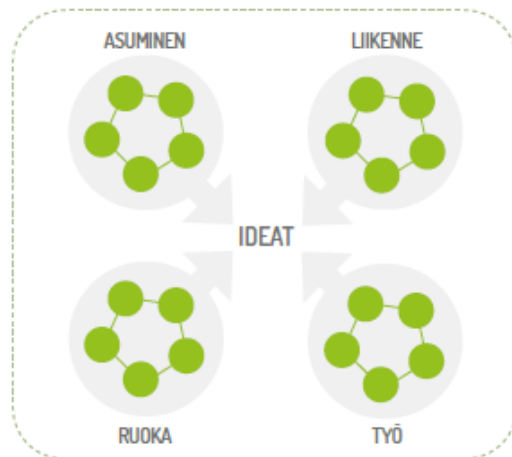
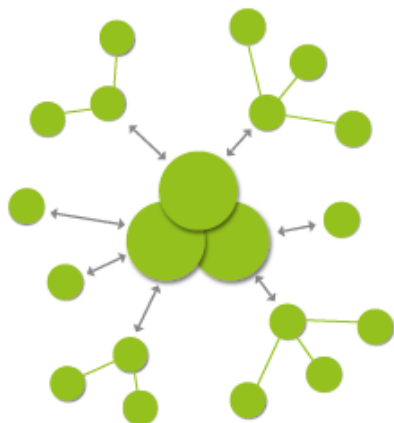
Ekothon- uudenlainen hackaton

Miksi? Yhteistyön vahvistamiseksi

Ongelmissa vellomisesti ja yksin tekemisestä, ratkaisukeskeiseen

yhdessä tekemiseen

EKOTHONIN IDEA

POHJATYÖ

Päätoimijat suunnittelevat prosessin, jolla pyritään vahvistamaan paikallista yhteistoimintaa. Sprinttiin kutsutaan olemassa olevia verkostoja ja uusia toimijoita.

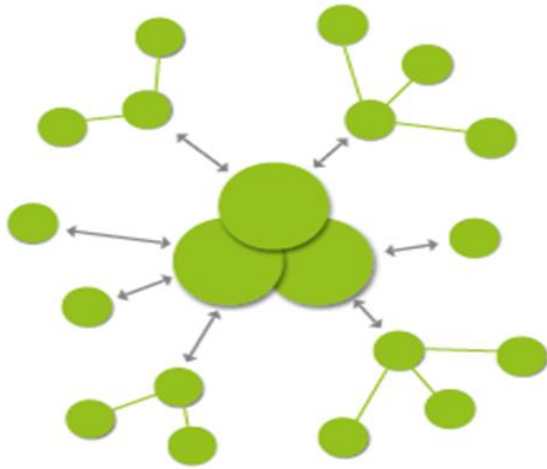
SPRINTTI

Kahden päivän aikana osallistujat syvenyvät pienryhmätyöhön. He tuottavat omista teemoistaan uusia ideoita ja käytännönläheisiä toteutuksia.

TOIMINTA

Ekothonin ydin on yhteistyön voimistaminen. Tivistynyt yhteistoiminta luo pohjan todelliselle toiminnalle ja ratkaisujen tekemiselle.

POHJATYÖ

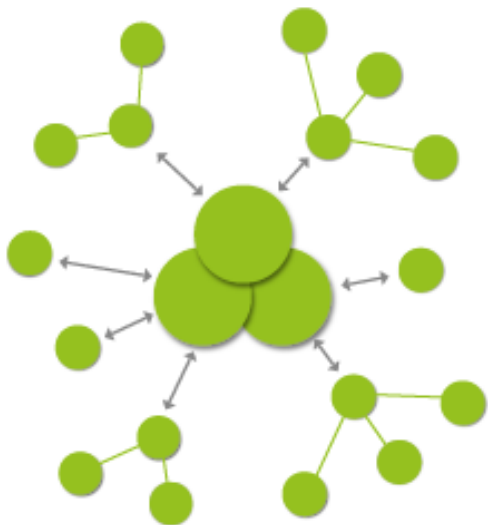
Päätoimijat suunnittelevat prosessin, jolla pyritään vahvistamaan paikallista yhteistoimintaa. Sprinttiin kutsutaan olemassa olevia verkostoja ja uusia toimijoita.

Ekothonin ydin on paikallisen yhteistyön voimistaminen. Ekothon-toimintamalli on skaalautuva, mutta laaja yhteistyö on oleellista.

Ekothon tuo yhteen tutkijoita, kehittäjiä, viranhaltijia, yrittäjiä ja taiteilijia ja kansalaisaktiiveja.

Jotta alueen yhteistyöverkostojen oli helpompi kokea tapahtuma omakseen, Ekothoniin voi valita alateemoja tarkentamaan kiertotalouden teemoja. Teemojen perusteella voi löytyä jo olemassa olevaa toimintaa ja verkostoja, jotka voi aktivoida mukaan Ekothonin suunnitteluun ja toteutukseen. Näin Ekothon vahvistaa alueella jo tapahtuvaa toimintaa.

Uutta verkostoa ei siis yritetä rakentaa puhtaalta pöydältä, vaan ennemminkin tarjota ympäristö, jossa olemassa olevat toimijat ja verkostot kiinnittyvät toisiinsa entistä paremmin. Verkostojen aktivointi teki osallistujien rekrytoinnista helppoa.

POHJATYÖ

Päätöimijät suunnittelevat prosessin, jolla pyritään vahvistamaan paikallista yhteistoimintaa. Sprinttiin kutsutaan olemassa olevia verkostoja ja uusia toimijoita.

Jokaista teemaa suunniteltiin olemassa olevien verkostojen kanssa

- Ruoka-> Parasta Pirkanmaalta

- Työelämä -> Kiertotaloudesta kasvua

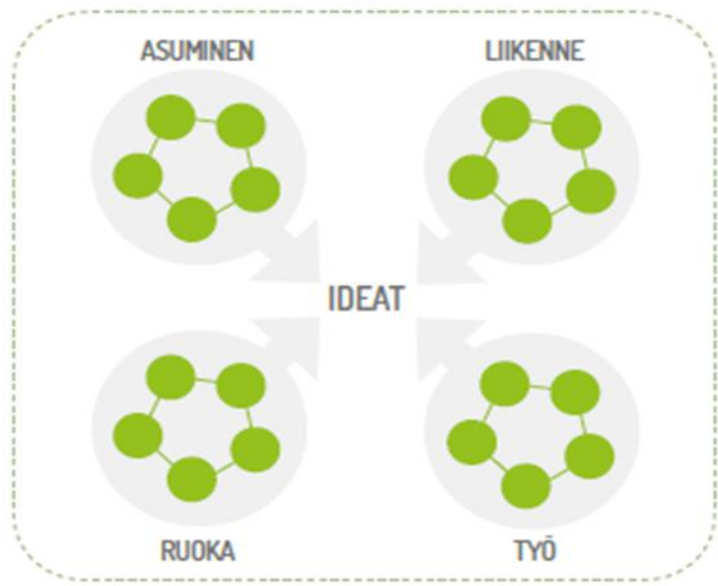

- Liikkuminen -> Kestävä kaupunki

- Asuminen -> Kieppi-hanke

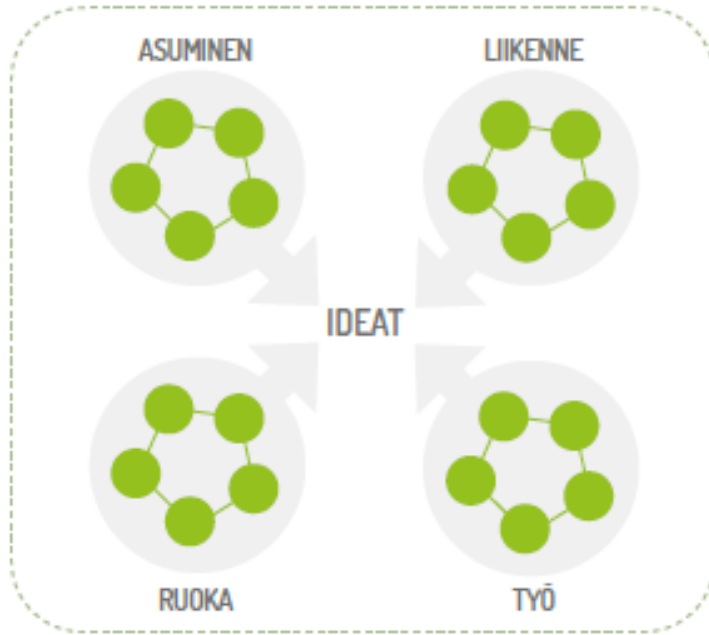
Ekothon voi toteuttaa paikanpäällä tai kokonaan etäyhteyksin.

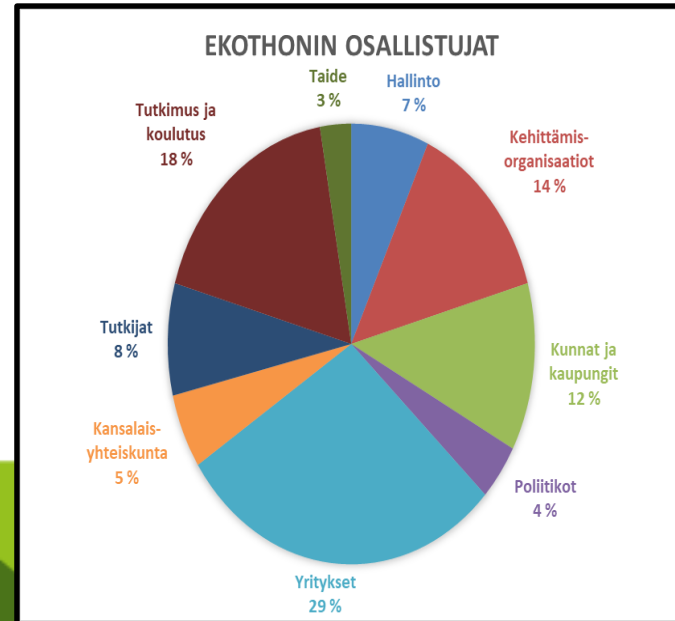
SPRINTTI

Kahden päivän aikana osallistujat syvenyvät pienryhmiätyöhön. He tuottavat omista teemoistaan uusia ideoita ja käytännönläheisiä toteutuksia.

Kaksipäiväiseen kokoontumiseen voi ottaa 40 - 80 osallistujaa. Osallistujat valitsevat ilmoittautuessaan teemaa. Järjestäjät kuitenkin päättävät varsinaisten ryhmien kokoonpanon. Jokaiseen ryhmään otetaan eri taustoista tulevia ihmisiä, jotta osallistujien välille syntyisi uutta yhteistyötä ja teemojen käsittely olisi monipuolista.

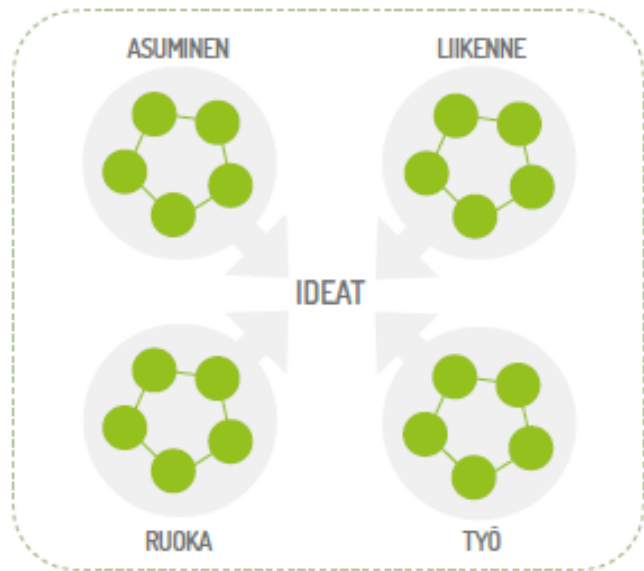

73 osallistujaa;
47 eri tahoja

SPRINTTI

Kahden päivän aikana osallistujat syvenyvät pienryhmätyöhön. He tuottavat omista teemoistaan uusia ideoita ja käytännönläheisiä toteutuksia.

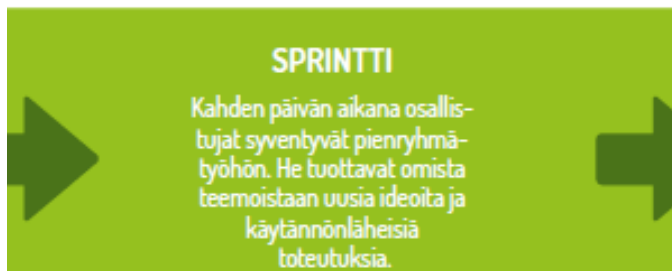

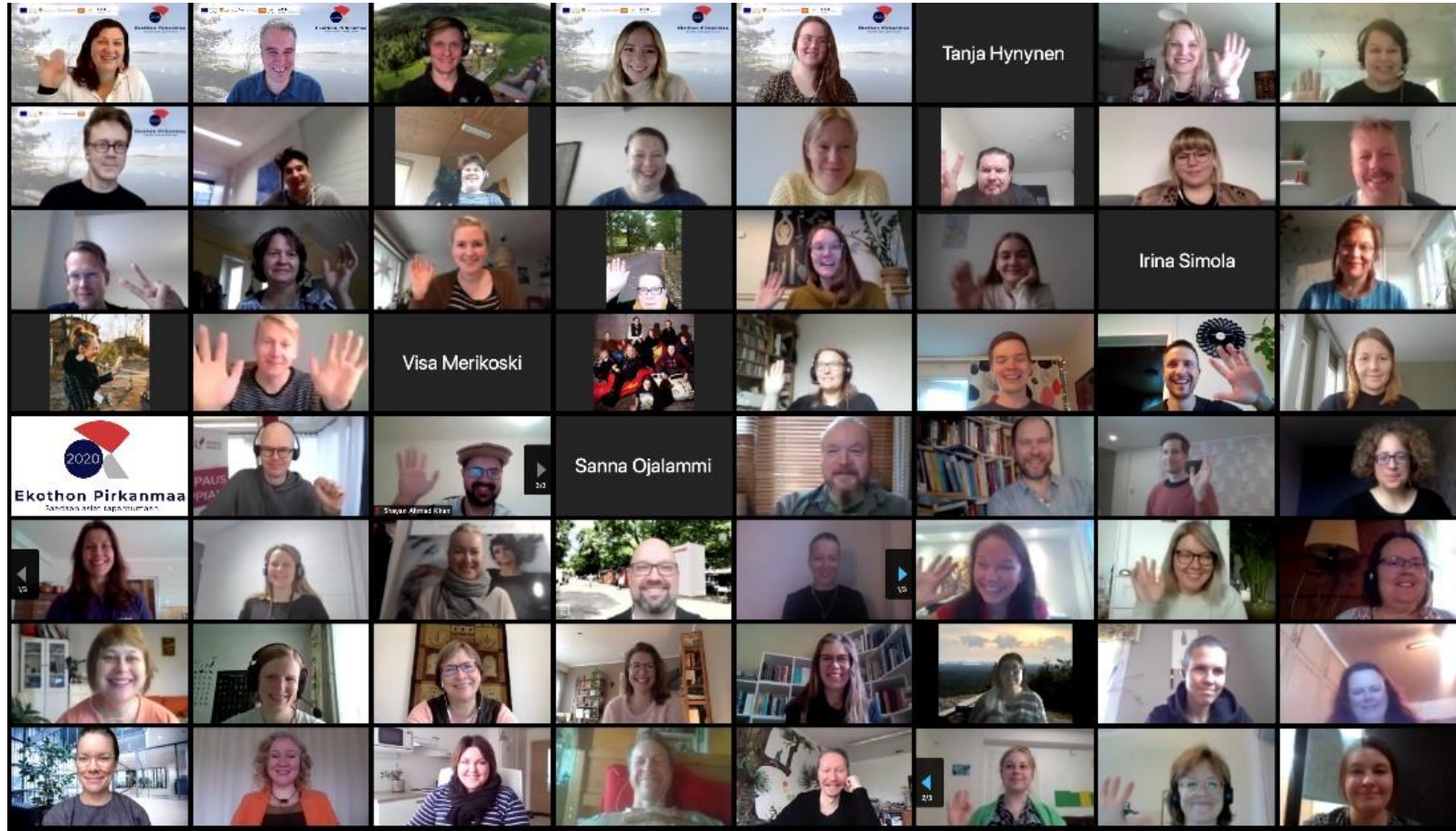
Alkupuheenvuorojen ja tehtävänannon jälkeen ryhmät ryhtyvät työhön. Tehtävänanto kannattaa olla tiivis, esimerkiksi: *kehittää omaan teemaanne liittyvä strategia, ratkaisu tai tuote, joka edistää kiertotaloutta alueellamme.*

Ryhmät hahmottavat aiheestaan konkreettisen unelma, sen tiellä olevat haasteet ja ratkaisut, joilla haasteet voitetaan.

Ekothonissa pyrittiin välttämään liiallista ryhmien fasilitointia ja työn ohjausta. Tavoite oli, että ihmiset todella pysähtyvät yhden asian ääreen, saavat tilaa ajatuksille, ratkaisujen oivaltamiselle ja aidolle vuorovaikutukselle. Jokaisessa ryhmässä oli kuitenkin mukana 1-2 henkilöä, joiden tehtävä oli ohjata yhteistyötä tarvittaessa eteenpäin. Lisäksi järjestäjiltä sai pyydettäessä apua.

Sprintin toisen päivän päätteeksi valitut ryhmät esittelivät ideansa ja ratkaisuaihionsa yhteisesti kaikille.

TOIMINTA

Ekotoihin ydin on yhteistyön voimistaminen. Tiivistynyt yhteistoiminta luo pohjan todelliselle toiminnalle ja ratkaisujen tekemiselle.

Yhteistyö ja toiminta

Kaksipäiväisen session jälkeen ryhmät koostavat yhteenvedon tuotoksistaan esittelyjulisteelle.

Julisteille järjestettiin virtuaalinen tai live näyttely, jossa osallistujat pääsivät esittelemään tuotoksia ja kaikki kiinnostuneet pääsivät mukaan keskustelemaan aiheesta.

Event Posters

TOIMINTA

Ekothonin ydin on yhteistyön voimistaminen. Tiivistynyt yhteistoiminta luo pohjan todelliselle toiminnalle ja ratkaisujen tekemiselle.

Sprintissä syntyy runsaasti ideoita ja ratkaisuaihioita, joita voidaan jatkossa edelleen kehittää. Ekothon-konseptin tavoite ei kuitenkaan ole löytää valmiita ratkaisuja kahdessa päivässä. Ensisijainen tavoite on antaa sysäys alueellisen yhteistyön lisäämiseksi. Kun erilaisista taustoista tulevat ihmiset kertovat ajatuksistaan ja tekemisistään, yhteistyön kynnyks madaltuu, ja ollaan lähempänä haasteiden todellista ratkaisemista. Kun verkostot tiivistyvät ja kasvavat, voidaan alueella saavuttaa toimijoiden kriittinen massa, joka todella laittaa vauhtia kestävyysmurrokseen.

On tärkeä ymmärtää, että kuntien ja aluekehittäjien tehtävä on mahdollistaa yritysten ja kansalaisyhteiskunnan potentiaali ja tekeminen. Usein yritetään itse tehdä kaikki vajavaisin resurssein omalta toimistolta käsin, jolloin ei saada riittävää vipuvoimaa muutoksen tekemiseen.